

Indvandrere og voldskriminalitet

Af JAN PLOVSING

Der har været mange påstande i debatten om indvandrernes og efterkommernes kriminalitet. Her er for en gang skyld nogle fakta - kronikøren er rigsstatistiker og dermed chef for Danmarks Statistik.

Som daglig leder af Danmarks Statistik kan jeg tydeligt se, at kriminaliteten spiller en stor rolle i den offentlige debat. De medarbejdere hos os, som indsamler og udarbejder tal om lovovertrædelser og domme, er blandt dem, der oftest – som regel dagligt – bliver kontaktet af journalister fra aviser, radio eller tv. Forholdsvis mange spørgsmål handler om *kriminalitet og national oprindelse*.

Den store interesse for sammenhængen mellem kriminalitet og indvandring afspejler sig ikke blot i journalisternes engagement, men også i holdninger og forslag fra de politiske partier og i læserbreve på avisernes debatsider. Debatten er imidlertid præget af en række modstridende påstande, som ofte kun har det til fælles, at de henviser til ”tal fra Danmarks Statistik”.

Vi bliver på den ene side præsenteret for en påstand om, at indvandrerne og deres efterkommere er klart overrepræsenteret blandt de kriminelle, og på den anden side for en påstand om, at der reelt ikke er nogen forskel på indvandrernes og andres kriminalitetsniveau - når man korrigerer for alder og sociale forhold.

Da vores kriminalitetsstatistik spiller en markant rolle i debatten, vil jeg gerne bidrage til at skabe større klarhed over, hvad statistikken rent faktisk kan fortælle. Det vil jeg i første omgang gøre på baggrund af det allerede offentliggjorte materiale fra Danmarks Statistik.

Jeg vil imidlertid supplere med en analyse udarbejdet til denne lejlighed, der ikke blot ser på kriminalitet under ét, men som fokuserer på straffelovsovertrædelser (volds-, sædeligheds- og ejendomsforbrydelser) og specielt ser på antallet af voldsdomme blandt mænd med dansk og udenlandsk oprindelse. Det er jo netop disse lovovertrædelser, som meget ofte er i centrum for debatten.

Da spørgsmålet er komplekst, og statistikken kan belyse problemstillingen fra forskellige vinkler, vil jeg i det følgende gennemgå konklusionerne trin for trin.

Nogle vil måske mene, at det er tilstrækkeligt at optælle indvandreres og efterkommeres samlede antal lovovertrædelser og sætte det i forhold til denne befolkningsgruppes størrelse (kaldet kriminalitetshyppigheden). Herefter kan der sammenlignes med kriminalitetshyppigheden for personer med dansk oprindelse. Det er bare meningsløst.

Vi ved jo, at kriminalitet erfaringsmæssigt er langt mest udbredt blandt unge mellem 15 og 30 år, og at folkepensionister uhyre sjældent er kriminelle. Vi bør derfor altid korrigere for aldersforskelle for at skabe et sammenligneligt billede af kriminalitetsniveauet i de to grupper.

Danmarks Statistik offentliggjorde i maj 2004 den seneste statistik om kriminalitet og national oprindelse. Undersøgelsen omfatter 89.000 mænd mellem 15 og 64 år, som i 2002 gjorde sig skyldig i mindst én overtrædelse af

enten straffeloven, færdselsloven eller særlovene. Blandt særlovene kan nævnes politivedtægten, narkolovgivningen og udlændingeloven.

Efter at have korrigeret for aldersforskelle, kan man sammenligne kriminalitetshyppighederne, og så viser statistikken følgende:

Andelen, der blev dømt for mindst én lovovertrædelse, var betydeligt højere for indvandrere og efterkommere end for mænd med dansk oprindelse. Mænd med udenlandsk baggrund havde et kriminalitetsindeks på 138 mod 96 for mænd med dansk oprindelse (100 er lig med gennemsnittet i Danmark). Kriminaliteten for mænd af udenlandsk oprindelse var altså 38 pct. højere end kriminaliteten for alle mænd i befolkningen under ét. Samtidig havde mænd med dansk oprindelse et kriminalitetsindeks, som lå 4 pct. under gennemsnittet.

Hvis vi alene ser på mænd fra ikke vestlige lande, viser statistikken, at denne gruppe har et kriminalitetsniveau, som er klart større, nemlig 64 pct. højere end gennemsnittet i befolkningen. Ikke-vestlige lande omfatter i 2002 samtlige lande bortset fra EU-lande, Island, Norge, Schweiz, Liechtenstein, USA, Canada, Australien og New Zealand.

Sådan ser det altså ud, når vi kun korrigerer for aldersforskelle. Men vi ved jo, at kriminalitet hænger tæt sammen med sociale forhold, og også her er der væsentlige forskelle mellem indvandrerne, efterkommerne og personer med dansk oprindelse.

Mange vil derfor mene, at vi ikke alene bør korrigere for aldersforskelle mellem grupperne men også for de sociale forskelle. Her har vi flere muligheder at vælge imellem: Vi kan korrigere for uddannelse, socioøkonomisk stilling, indkomstniveau og modtagelse af sociale ydelser.

Fagligt er det mest velbegrunderet at korrigere for socioøkonomisk stilling. Herved tages der højde for, at gruppen af indvandrere og efterkommere rummer forholdsvis flere personer, der ikke er i beskæftigelse men lever af offentlig forsørgelse. Det er nemlig klart dokumenteret, at kriminalitet er mere udbredt blandt personer, som står uden for arbejdsmarkedet.

Sådanne korrigerede tal er med i den senest offentliggjorte statistik fra maj 2004. Når vi korrigerer for socioøkonomisk stilling, falder indvandrerne og efterkommernes kriminalitetsindeks til 104, mens personer med dansk oprindelse har et indeks på 99. Korrigeret for sociale forhold bliver forskellen mellem de to grupper altså meget lille. Det er baggrunden for udsagnet om, at der ikke er nogen reel forskel på indvandrerne/efterkommernes kriminalitetsniveau og niveauet hos personer med dansk oprindelse.

Nu skal vi imidlertid lægge mærke til, at den statistik, jeg hidtil har omtalt, omfatter overtrædelser af såvel straffeloven som færdselsloven og særlovene.

Vi har derfor set nærmere på, hvilke former for kriminalitet de forskellige befolkningsgrupper oftest begår. Blandt lovovertræderne med dansk oprindelse har 25 pct. overtrådt straffeloven. Resten er straffet for overtrædelser af færdselsloven eller særlovene. For indvandrere og efterkommere er det derimod 40 pct. af lovovertræderne, som er dømt for en overtrædelse af straffeloven.

Hvis vi alene undersøger overtrædelser af straffeloven, vil vi således nå frem til betydeligt større kriminalitetsforskelle mellem indvandrere/efterkommere og befolkningen som helhed. Det omvendte resultat vil vi få, hvis vi alene kigger på overtrædelser af færdselsloven.

Når man følger den offentlige debat, er der ingen tvivl om, at det er overtrædelser af *straffeloven*, og især berigelses-, sædeligheds- og voldsforbrydelser, som skaber frygt, vrede og debat.

Vi har derfor foretaget en beregning af kriminalitetsindeksene, hvor vi udelukkende ser på overtrædelser af straffeloven. Her vil jeg alene sammenligne mandlige indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande med mænd, som har dansk oprindelse.

Hvis vi korrigerer for aldersforskellene mellem disse grupper, når vi frem til følgende konklusion: Indvandrere/efterkommere under ét har et indeks for straffelovsovertrædelser på hele 241 mod 90 for mænd med dansk oprindelse.

Straffelovskriminaliteten for mænd med ikke vestlig baggrund er altså 141 pct. højere end for alle mænd i befolkningen under ét. Sagt på en anden måde, så dømmes indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande mellem to og tre gange så ofte for straffelovsovertrædelser som personer med dansk oprindelse i samme aldersgrupper.

Hvis vi korrigerer både for aldersforskelle og for sociale forskelle, falder kriminalitetsindekset for ikke-vestlige indvandrere/efterkommere til 124 - en stor reduktion, men langt fra en udjævning. Efter denne beregning er straffelovskriminaliteten for indvandrere/efterkommere med ikke-vestlig baggrund, altså 24 pct. højere end for befolkningen under ét.

Straffelovsovertrædelser er et bredt begreb. Hvordan ser billedet ud, når vi alene ser på *voldskriminaliteten*? Det spørgsmål optager mange i den offentlige debat.

Når statistikken indsnævrer sit fokus så markant, er det vigtigt at være opmærksom på, at usikkerheden samtidig stiger, når der bliver korrigeret for aldersforskelle og sociale forhold.

Når vi i første omgang korrigerer for aldersforskelle, har mænd med ikke-vestlig oprindelse et indeks for voldskriminalitet på 261 mod 89 for mænd af dansk oprindelse. Voldskriminaliteten for mænd med ikke-vestlig baggrund er altså 161 pct. højere end i befolkningen under ét. Samtidig ligger mænd med dansk oprindelse 11 pct. under gennemsnittet.

Hvis vi også korrigerer for sociale forskelle, resulterer det i et indeks på 143 for mænd med ikke-vestlig baggrund. Korrigeret for såvel alder som sociale forskelle er voldskriminaliteten for mænd med ikke-vestlig baggrund altså 43 pct. højere end for alle mænd i befolkningen under ét.

Der er således ikke tvivl om, at indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande begår straffelovskriminalitet og især voldskriminalitet langt hyppigere end personer med dansk oprindelse.

Debatten har været præget af en række modstridende påstande om indvandreres kriminalitet. Hvor alvorligt vi synes, at denne kriminalitet er, og hvilke foranstaltninger samfundet skal anvende for at formindske kriminaliteten, bør helt naturligt være centrum for politisk debat og politiske beslutninger.

Derimod bør der ikke være strid om fakta. Statistikken taler sit klare sprog og bygger på beregninger, som bør træde frem i diskussionen. Med disse analyser håber jeg på at have kastet lys over de vigtigste tal på området.

Statistik er et vigtigt fundament i den demokratiske debat. I debatten om kriminalitet og national oprindelse er netop kriminalstatistikken en af de få kilder til saglige oplysninger om, hvad der er fakta, og hvad der bare er påstande.